



ΠΡΟΤΥΠΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ

ρούλα μακρή

# Απαντήσεις Πανελλήνιες 2016

## Ιστορία

Ανθρωπιστικές Σπουδές



Τομέας Ιστορίας "ρούλα μακρή"



ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ  
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ  
ΚΑΙ ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑ Β΄)  
ΔΕΥΤΕΡΑ 23 ΜΑΪΟΥ 2016 - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:  
ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

**ΘΕΜΑ Α1**

α) (σελ. 92-93 σχολικού βιβλίου)

Το κόμμα του Γ. Θεοτόκη ήταν πιο μετριοπαθές από τα άλλα δύο Αντιβενιζελικά κόμματα (το Ραλλικό και το Εθνικό κόμμα του Κυρ. Μαυρομιχάλη) και ζητούσε να διορθώσει αυτά που θεωρούσε λάθη των Φιλελευθέρων. Συμφωνούσε με την πάση θυσία αύξηση των εξοπλισμών και ζητούσε φορολογικές ελαφρύνσεις για τους μικροεισοδηματίες. Από το κίνημα στο Γουδί έως τη συνταγματική κρίση του 1915, μεταξύ των αντιβενιζελικών κομμάτων το θεοτοκικό κόμμα είχε τη μεγαλύτερη εκλογική βάση, και έτσι αποτέλεσε τον πυρήνα των Αντιβενιζελικών.

β) (σελ. 213 σχολικού βιβλίου)

Η επανάσταση είχε αποκτήσει ισχυρά ερείσματα σε όλη την Κρήτη. Οργανώθηκε «Προσωρινή Κυβέρνησις της Κρήτης» στο Θέρισο, με πρόεδρο τον Ελ. Βενιζέλο και υπουργούς τους Κ. Φούμη και Κ. Μάνο. Η κυβέρνηση προέβη στην έκδοση γραμματίων για εσωτερικό πατριωτικό δάνειο 100.000 δραχμών, οργάνωσε υπηρεσίες οικονομικών, συγκοινωνιών και διοίκησης, τύπωσε γραμματόσημα και εξέδιδε την εφημερίδα, «Το Θέρισο».

γ) (σελ. 152 σχολικού βιβλίου)

Με βάση το άρθρο 11 της Σύμβασης της Λοζάνης ιδρύθηκε η *Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής* με έδρα την Κωνσταντινούπολη. Την αποτελούσαν έντεκα μέλη (τέσσερις Έλληνες, τέσσερις Τούρκοι και τρία μέλη-πολίτες ουδέτερων κατά τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο κρατών) με αρμοδιότητα τον καθορισμό του τρόπου μετανάστευσης των πληθυσμών και της εκτίμησης της ακίνητης περιουσίας των ανταλλαξιμών.

(σελ. 146 σχολικού βιβλίου)

Το 1924 και το 1925 μεταφέρθηκαν στην Ελλάδα με την φροντίδα της 200,000 Έλληνες που παρέμεναν στην Καππαδοκία και γενικότερα στην Κεντρική και Νότια Μ. Ασία.

**ΘΕΜΑ Α2**

- α. Σωστό
- β. Λάθος
- γ. Λάθος
- δ. Λάθος
- ε. Σωστό

**ΘΕΜΑ Β1**

(σελ. 142-143 σχολικού βιβλίου)

Η επιστροφή των προσφύγων στη Μικρά Ασία ξεκίνησε τους τελευταίους μήνες του 1918 μετά τον τερματισμό του πολέμου για την Τουρκία. Τον Οκτώβριο του 1918 συστάθηκε στην Κωνσταντινούπολη *Πατριαρχική Επιτροπή*, με σκοπό την οργάνωση του επαναπατρισμού των εκτοπισμένων, με τη βοήθεια του Πατριαρχείου και της ελληνικής κυβέρνησης. Η παλιννόστηση έγινε τμηματικά, με τη μέριμνα του *Υπουργείου Περιθάλψεως*, και επιτράπηκε αρχικά να επιστρέψουν οι ευπορότεροι και οι πρόσφυγες οι προερχόμενοι από ορισμένες μόνο περιοχές της Δυτικής Μικράς Ασίας. Οι περισσότεροι επέστρεψαν στις εστίες τους μετά την απόβαση του ελληνικού στρατού στη Σμύρνη, το Μάιο του 1919. Μέχρι το τέλος του 1920 η πλειονότητα των προσφύγων είχε επιστρέψει στη Μικρά Ασία και την Ανατολική Θράκη.

Οι συνθήκες που βρήκαν στην πατρίδα τους ήταν άσχημες, καθώς πολλά σπίτια, εκκλησίες και σχολεία είχαν μερικώς ή εντελώς καταστραφεί. Επίσης, σε κάποιες περιοχές, σε σπίτια Ελλήνων είχαν εγκατασταθεί Μουσουλμάνοι πρόσφυγες από τις βαλκανικές χώρες. Στα πλαίσια της *Υπατης Αρμοστείας Σμύρνης* ιδρύθηκε η «*Υπηρεσία Παλιννοστήσεως και Περιθάλψεως*», η οποία βοηθούσε όσους επέστρεφαν να αποκατασταθούν στα σπίτια τους και τις ασχολίες τους. Οι ειρηνικές όμως μέρες δεν κράτησαν πολύ. Λίγους μήνες αργότερα, τον Αύγουστο του 1922, θα έπαιρναν πάλι το δρόμο της προσφυγιάς.

**ΘΕΜΑ Β2**

(σελ. 157 σχολικού βιβλίου)

Την αστική αποκατάσταση ανέλαβε περισσότερο το κράτος και λιγότερο η ΕΑΠ, η οποία πρόσφερε οικονομική βοήθεια σε περιορισμένο αριθμό επιχειρήσεων, οικοτεχνικών και βιοτεχνικών δραστηριοτήτων (όπως η ταπητουργία). Σε αντίθεση με την αγροτική αποκατάσταση, η αστική περιλάμβανε μόνο στέγαση και όχι πρόνοια για εύρεση εργασίας. Η αστική στέγαση συνάντησε περισσότερα εμπόδια από την αγροτική. Ο αριθμός των προσφύγων ήταν μεγάλος, τα ανταλλάξιμα (μουσουλμανικά) σπίτια στις πόλεις ήταν λίγα και τα οικιστικά προγράμματα του κράτους καθυστερούσαν, λόγω των πολιτικών ανωμαλιών και της κακής οικονομικής κατάστασης κατά τις δεκαετίες του 1920 και του 1930. Πρόβλημα επίσης αποτελούσε η περιπλάνηση των αστών προσφύγων από πόλη σε πόλη για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα. Οι περισσότεροι πρόσφυγες στις πόλεις τα πρώτα χρόνια εργάζονταν περιστασιακά, είτε κάνοντας «μεροκάματα» στις οικοδομές, σε εργοστάσια και βιοτεχνίες, είτε ως πλανόδιοι μικροπωλητές και μικροκαταστηματάρχες. Άλλοι δούλεψαν ως ναυτεργάτες και εργάτες σε δημόσια έργα στις πόλεις ή στην ύπαιθρο (αρδευτικά και αποστραγγιστικά έργα, διάνοιξη δρόμων, κατασκευή ή επέκταση λιμανιών κ.ά.).

## ΘΕΜΑ Γ1

α) (σελ. 78 σχολικού βιβλίου)

Παρά την έντονη αντίδραση του βασιλιά Γεωργίου Α΄, η Εθνοσυνέλευση 1862-1864 επέβαλε την αρχή να προέρχεται η κυβέρνηση από την κοινοβουλευτική πλειοψηφία. Αυτό που δεν ορίστηκε με σαφήνεια, διότι θεωρήθηκε αυτονόητο, ήταν ότι ο βασιλιάς όφειλε να δώσει την εντολή σχηματισμού κυβέρνησης σε βουλευτή του κόμματος που είχε την εμπιστοσύνη της πλειοψηφίας της Βουλής. Ο Γεώργιος εκμεταλλεύτηκε αυτήν την ασάφεια, για να διορίζει κυβερνήσεις της αρεσκείας του.

Χαρακτηριστικές του κλίματος της εποχής είναι οι απόψεις του Χαρ. Τρικούπη, όπως παρουσιάζονται στο πρώτο απόσπασμα. Πιο αναλυτικά, μετά από τη νοθεία που παρατηρήθηκε στις εκλογές του Ιουνίου του 1874, δημοσιεύεται στην εφημερίδα «Καιροί» το άρθρο «Τις πταίει;» του Τρικούπη, στο οποίο παρουσιάζεται ο βασιλιάς ως υπαίτιος της πολιτικής κρίσης στη χώρα. Ο Τρικούπης θεωρεί ότι ο βασιλιάς έχει συγκεντρώσει όλες τις εξουσίες, στοιχείο που σίγουρα συνδέεται με την ασάφεια σχετικά με την εντολή σχηματισμού κυβέρνησης.

Σύμφωνα με τον Τρικούπη, ούτε ο λαός, ούτε τα πολιτικά κόμματα ευθύνονται για τη δεινή πολιτική κατάσταση. Όπως χαρακτηριστικά τονίζει, ο λαός ή πρέπει να υποταχθεί στις αυθαιρεσίες του βασιλιά ή να επαναστατήσει και οι πολιτικοί- με εξαίρεση όσους υποβοηθούν τη δράση του βασιλιά - δεν έχουν τρόπο να αντιδράσουν απέναντι στη μοναρχική διακυβέρνηση.

β)

Αυτή η κατάσταση κράτησε μέχρι την ψήφιση της αρχής της Δεδηλωμένης το 1875. Ο Τρικούπης, νέος τότε πολιτικός, υποστήριξε δημόσια ότι μόνη λύση στο πρόβλημα της πολιτικής αστάθειας ήταν η συγκρότηση δύο μεγάλων κομμάτων εξουσίας, σύμφωνα με το πρότυπο της Αγγλίας. Για να καταστεί αυτό δυνατόν, έπρεπε ο βασιλιάς να αναθέτει την εντολή σχηματισμού κυβέρνησης μόνο σε πολιτικό ο οποίος σαφώς είχε τη «δεδηλωμένη» εμπιστοσύνη της πλειοψηφίας των βουλευτών. Αυτό θα στερούσε από τα κόμματα μειοψηφίας τη δυνατότητα να σχηματίζουν κυβέρνηση, θα τα ωθούσε σε συνένωση με τα μεγάλα και θα είχε ως αποτέλεσμα σταθερότερες κυβερνήσεις πλειοψηφίας. Σύμφωνα και με το πρώτο κείμενο, ο Χαρίλαος Τρικούπης θεωρούσε τις κυβερνήσεις πλειοψηφίας και τη δημιουργία δικομματισμού ως αντίδοτο στα προβλήματα του πολιτικού συστήματος, καθώς και ως παράγοντες που θα απέτρεπαν το λαό από την υιοθέτηση επαναστατικών ιδεών, με τις οποίες ο ίδιος ο Τρικούπης δεν ήταν σύμφωνος. Ο βασιλιάς υπό την πίεση της αντιπολίτευσης και του επαναστατικού αναβρασμού του λαού, υιοθέτησε τελικά την άποψη του Τρικούπη, όπως φαίνεται και από το λόγο του στη Βουλή στις 11 Αυγούστου 1875. Στο λόγο αυτό, αφού αρχικά αναφέρεται ο πλήρης σεβασμός της κυβέρνησης και του ίδιου του βασιλιά στο δικαίωμα του λαού να εκλέγει χωρίς εμπόδια τους βουλευτές, στη συνέχεια ο Γεώργιος εξαγγέλει την αναγνώριση των συνταγματικών δικαιωμάτων των βουλευτών. Έτσι, αποδέχεται την καθιέρωση της δεδηλωμένης, δηλαδή της εμπιστοσύνης της πλειοψηφίας των αντιπροσώπων του Έθνους. Μάλιστα, τονίζει πως χωρίς τη δεδηλωμένη δεν θα μπορούσε να λειτουργήσει σωστά το πολίτευμα. Η ψήφιση της αρχής της δεδηλωμένης αποτελεί τομή στην πολιτική ιστορία της χώρας, καθώς οδήγησε σε μεταβολή του πολιτικού τοπίου. (σελ. 80 σχολικού



βιβλίου). Η σημασία της ψήφισής της θα φανεί αργότερα. Το διάστημα μεταξύ του 1875 και του 1880 αποτελεί μεταβατική περίοδο. Στις εκλογές του 1875 και του 1879 κανένα κόμμα δεν κέρδισε την κοινοβουλευτική πλειοψηφία. Λίγα χρόνια αργότερα, το 1884, τα δύο μεγάλα κόμματα, του Τρικούπη και του Δηλιγιάννη, έλεγχαν το 92,2% των εδρών στο Κοινοβούλιο. Το κοινοβουλευτικό σύστημα και ο δικομματισμός θεμελιώθηκαν.

### ΘΕΜΑ Δ1

α) [(σελ. 23-24 Εισαγωγικό σημείωμα (προαιρετικά))]

Από τα πολλά προβλήματα που κληροδότησε η οθωμανική κατοχή στο νέο ελληνικό κράτος, ξεχώρισε για την έκταση, τη σημασία και την πολυπλοκότητα το ζήτημα των «εθνικών γαιών». Η διανομή των «εθνικών γαιών» αν και αποτελούσε γενική επιθυμία συναντούσε πολλά προβλήματα στην πράξη.

(σελ. 25 σχολικού βιβλίου)

Η οριστική αντιμετώπιση του προβλήματος έγινε με νομοθετικές ρυθμίσεις κατά την περίοδο 1870-1871. Στόχος των νομοθετημάτων ήταν να εξασφαλιστούν κατά προτεραιότητα οι ακτήμονες χωρικοί με την ποροχή γης, απαραίτητης για την επιβίωσή τους. Ταυτόχρονα το κράτος προσπαθούσε να εξασφαλίσει μέσα από τη διαδικασία της εκποίησης, τα μεγαλύτερα δυνατά έσοδα που θα έδιναν μια ανάσα στο δημοσιονομικό αδιέξοδο.

ΑΠΟ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Η θεσμική αυτή μεταβολή της κυβέρνησης του Κουμουνδούρου, όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο παράθεμα του Θ.Καλαφάτη θα ενίσχυσε τα οικονομικά του κράτους με τον ακόλουθο τρόπο: η εξαγορά γης θα ενίσχυε τις φυτείες και το μικρό ή μεσαίο οικογενειακό κλήρο. Ακολουθώντας, οι νέοι «μικροπαραγωγοί» που θα προέκυπταν θα δανειοδοτούνταν από εμπορικές ομάδες οι οποίες θα ήταν ιδιαίτερα αναπτυγμένες μετά την επέκταση των εξαγωγών του αγροτικού προϊόντος των φυτειών.

Μολονότι όπως αναφέρεται στο κείμενο Α το κράτος θα στερηθεί το 25% της ακαθάριστης παραγωγής, συγχρόνως θα αποκτήσει νέες πηγές εσόδων, οι οποίες θα προκύψουν με τους δασμούς που θα επιβάλλονται στο αυξημένο πλέον προϊόν των φυτειών, αλλά φυσικά και με την αναπόφευκτη αύξηση της παραγωγής και της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Μολαταύτα, το εγχείρημα ενείχε και στόχους κοινωνικούς. Όπως αναφέρθηκε, η κυβέρνηση Κουμουνδούρου στόχευε στην εξασφάλιση των ακτημόνων χωρικών, οι οποίοι μάλιστα παρά το γεγονός της ανυπαρξίας κάποιου συγκροτημένου κινήματος ακτημόνων, συχνά καταπατούσαν εθνικές ή και εκκλησιαστικές γαίες, σε διάφορες περιοχές και ιδίως στην Πελοπόννησο. Οι εντάσεις που προκύπτουν από αυτές τις ενέργειες, όπως αναφέρεται και στο κείμενο Α, θεωρούν «επιβεβλημένη» τη διανομή των γαιών στους ακτήμονες, «προικοδότηση» αυτών των κοινωνικών ομάδων με «λαχίδια» εθνικής γης.

Ο Κουμουνδούρος επεδίωκε αφενός την ανάπτυξη της γεωργίας και αφετέρου την προώθηση της εκβιομηχάνισης της χώρας, όμως από τη μια πλευρά η εξασφάλιση των μεγαλύτερων δυνατών κερδών μέσω της εκποίησης των γαιών και η εξασφάλιση ακτημόνων χωρικών ήταν στόχοι αντιφατικοί και μόνο ο ένας επιτεύχθηκε σε ικανοποιητικό βαθμό.

(σελ. 43 σχολικού βιβλίου- Πρόλογος- προαιρετικά)

Στην Ελλάδα το ζήτημα της «Εγγείου ιδιοκτησίας» συνεχίστηκε και τον 20ο αιώνα. Παρά την ψήφιση νόμων το 1907 που επέτρεπαν στην εκάστοτε ελληνική



κυβέρνηση να απαλλοτριώνει μεγάλες ιδιοκτησίες, ώστε να μπορεί να τις διανέμει σε ακτήμονες, η εφαρμογή τους αποδείχθηκε δύσκολη υπόθεση, προκαλώντας συχνά και εντάσεις (π.χ. Κιλλελέρ 1910). Το ζήτημα έγινε ακόμα πιο περίπλοκο μετά το τέλος Βαλκανικών (1913), καθώς μέσα στα νέα όρια της χώρας υπήρχαν πλέον και μουσουλμάνοι ιδιοκτήτες μεγάλων εκτάσεων. Το αποφασιστικό βήμα προς την ολοκλήρωση της αγροτικής μεταρρύθμισης έγινε στα ταραγμένα χρόνια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και του Εθνικού Διχασμού.

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται και στο κείμενο του Πετμεζά «Αγροτική Οικονομία» ήταν ακριβώς αυτή η «όξυνση των ενδοαστικών συγκρούσεων και ο Διχασμός του πολιτικού κόσμου που επέβαλε κατά κάποιον τρόπο στην Κυβέρνηση της Θεσσαλονίκης να υιοθετήσει ένα πιο ριζοσπαστικό πρόγραμμα υποχρεωτικής μεταρρύθμισης.

Το 1917, λοιπόν, η Κυβέρνηση του Ελ. Βενιζέλου στη Θεσσαλονίκη αποφάσισε την ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης. Ο στόχος ήταν διπλός, αφενός η στήριξη και ο πολλαπλασιασμός των ελληνικών ιδιοκτησιών γης στις νεοαποκτηθείσες περιοχές «νομιμοποίηση κυριαρχίας στη Βόρειο Ελλάδα» και αφετέρου, η αποκατάσταση των προσφύγων πρόληψη των κοινωνικών εντάσεων στον αγροτικό χώρο.

Μάλιστα, οι Φιλελεύθεροι, σύμφωνα με τον Πετμεζά στόχευαν στην ενίσχυση του εθνικού φρονήματος των χωρικών, οι οποίοι στους «επερχόμενους πολέμους» θα ήταν στο σώμα των οπλιτών. Στόχευαν, επίσης, στην ενίσχυση της έλξης του ελληνικού εθνικού προγράμματος μεταξύ των ποικίλων χριστιανικών πληθυσμών της Βόρειας Ελλάδας, που μόλις όπως ειπώθηκε είχε ενσωματωθεί στον ελλαδικό κορμό (νεοαποκτηθείσα περιοχή).

Ο Φραγκιάδης επιπροσθέτως, υπογραμμίζει πως το «νοτιοελλαδικό κοινωνικό πρότυπο», το οποίο στηριζόταν στην μικρή ιδιοκτησία και στην «οικογενειακή αγροτική εκμετάλλευση, ήταν πετυχημένο από πολιτική άποψη και έτσι, όχι μόνο θα συνέβαλλε στην πρόληψη κοινωνικών εντάσεων που αναφέρθηκε αλλά ακόμα και στην σταθεροποίηση της κρατικής εξουσίας και του πολιτεύματος.

β) (σελ. 25 σχολικού βιβλίου)

i) Σύμφωνα με τις σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις, οι δικαιούχοι αγρότες μπορούσαν να αγοράσουν όση γη ήθελαν, με ανώτατο όριο τα 80 στρέμματα για ξηρικά εδάφη και τα 40 στρέμματα για αρδευόμενα. Από το 1870 ως το 1911 διανεμήθηκαν 2.650.000 στρέμματα με 370.000 παραχωρητήρια, πράγμα που δείχνει ότι οι φιλοδοξίες ή οι δυνατότητες των αγροτών για απόκτηση καλλιεργήσιμης έκτασης ήταν περιορισμένες αλλά και ο πολυτεμαχισμός της γης ήδη μεγάλος. Πρέπει να επισημανθεί ότι για τις περιοχές που χαρακτηρίζονταν ως φυτείες, ελαιόδενδρα και αμπέλια, ο μέσος όρος έκτασης των ιδιοκτησιών ήταν σαφώς μικρότερος εκείνων που προορίζονταν για καλλιέργεια δημητριακών. Επρόκειτο όμως για σημαντική διανομή καλλιεργήσιμων γαιών, ιδιαίτερα αν συγκριθεί με τα 600.000 στρέμματα εθνικών γαιών που είχαν διανεμηθεί τα προηγούμενα χρόνια, από το 1833 μέχρι το 1870. Ωστόσο, μόνο το 50% περίπου του αντιτίμου των παραχωρούμενων γαιών πληρώθηκε τελικά στο κράτος από τους αγοραστές της εθνικής αυτής ιδιοκτησίας.

ii) (σελ. 44 σχολικού βιβλίου)

Με βάση αυτά τα νομοθετήματα της Αγρ. Μεταρρύθμισης του 1917 η απαλλοτρίωση των μεγάλων αγροτικών ιδιοκτησιών έγινε δυνατή αμέσως μετά τον Πόλεμο χρόνια, όταν η ανάγκη αποκατάστασης βρέθηκε στο επίκεντρο του



κρατικού ενδιαφέροντος και ιδίως σύμφωνα με το κείμενο Γ από το 1923. Η γη που προηγουμένως ανήκε σε Τούρκους και Βούλγαρους που είχαν ανταλλαχθεί μέσα στο πλαίσιο της Σύμβασης Ανταλλαγής της Λωζάνης, αλλά και σε Έλληνες μεγαλογαιοκτήμονες.

(σελ. 44-45 σχολικού βιβλίου)

Η αναδιανομή που έγινε έφτασε στο 85% των καλλιεργήσιμων εκτάσεων στη Μακεδονία και στο 68% στη Θεσσαλία. Στο σύνολο της καλλιεργήσιμης γης της χώρας το ποσοστό αυτό ανήλθε σε 40%. Μετά από λίγα χρόνια, κάτω από την πίεση του προσφυγικού προβλήματος, η αγροτική μεταρρύθμιση ολοκληρώθηκε και οδήγησε την αγροτική οικονομία της χώρας σε καθεστώς μικροϊδιοκτησίας. Με τη σειρά της η νέα κατάσταση δημιούργησε νέα προβλήματα. Οι μικροκαλλιεργητές δυσκολεύονταν να εμπορευματοποιήσουν την παραγωγή τους και έπεφταν συχνά θύματα των εμπορών. Για να αντιμετωπιστεί αυτή η κατάσταση προωθήθηκε η ίδρυση της Αγροτικής Τράπεζας, κρατικών οργανισμών παρέμβασης και παραγωγικών συνεταιρισμών. Το αγροτικό ζήτημα απέκτησε έτσι νέο περιεχόμενο, χωρίς να προκαλέσει τις εντάσεις που γνώρισαν άλλα κράτη της Ευρώπης (Ισπανία, Βουλγαρία, Ρουμανία κ.λπ.).

### Σχολιασμός Θεμάτων

Τα θέματα της Ιστορίας Προσανατολισμού ήταν διαβαθμισμένης δυσκολίας και απευθύνονταν σε καλά προετοιμασμένους υποψηφίους.

Ωστόσο, περιλαμβάνουν ορισμένες ασάφειες που δημιουργούν άσκοπο προβληματισμό π.χ. ο τρίτος ορισμός του θέματος Α1 (Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής) δόθηκε χωρίς χρονολογικό προσδιορισμό, γεγονός που δημιούργησε σε ορισμένους υποψηφίους ερωτήματα για το εάν έπρεπε να συμπεριληφθεί στον ορισμό και η Μικτή Επιτροπή στη σελ. 138-139 του σχ. βιβλίου. Τα υπόλοιπα θέματα – με εξαίρεση το θέμα Δ1 – χαρακτηρίζονται σε μεγάλο βαθμό αναμενόμενα και σαφή.

Αναφορικά με τη Β Ομάδα ερωτήσεων, οι υποψήφιοι έπρεπε να είναι καλά εξοικειωμένοι με τις τεχνικές απαιτήσεις του μαθήματος, δηλαδή την ορθή επεξεργασία των ιστορικών παραθεμάτων συνδυαστικά με τη θεωρία του βιβλίου.

Το θέμα Δ1 χαρακτηρίζεται ως κατεχοχόν συνδυαστικό θέμα, δεδομένου ότι δεν απαιτούσε μόνο την παράλληλη απόδοση δύο ξεχωριστών ενοτήτων αλλά και την καίρια και λειτουργική ενσωμάτωση σε αυτές των πρόσθετων πληροφοριών που παρείχαν τα συνοδευτικά θέματα.